

Kateřina Opletalová
Korpusová analýza fungování francouzského složeného infinitivu
Diplomová práce
Ústav románských studií FF UK
2016
Oponentský posudek

Nejprve několik slov k formální stránce předložené diplomové práce.

1. Bibliografické odkazy jsou ve standardním formátu, rovněž tak i poznámkový aparát. Naprostá většina uváděných a řádně číslovaných příkladů je bohužel převzata z použité literatury, což je určitě škoda ve studii tohoto typu.
2. Po jazykové stránce nemám k práci zásadní připomínky, překlepů je minimálně, jediný vážný pravopisný lapsus je na str. 15 („*vyplívá*“).
3. Zarámovaná resumé typu „Co jsme se dnes naučili“ (viz např. str. 18, 19, 20) se nehodí do odborného pojednání.
4. Některé nepřesnosti se vloudily do tabulek, např. v tabulce č. 2 (str. 28) je omylem uvedena předložka *pour* v časovém vztahu, v tabulce č. 3 na následující straně je předložka *faute de* uvedena dvakrát.

Po obsahové stránce vykazuje práce některé nedostatky, jež se mi jako straně protivné jeví jako zásadní.

1. Teoretická část se více méně omezuje na přebírání základních poznatků z několika gramatik. Některé důležité (z hlediska vlastního tématu) aspekty jsou tak traktovány velmi nedostatečně. Uvedu dva příklady.
2. Otázka aspektu/aspektuality je zjevně relevantní v posuzování jednoduchého a složeného infinitivu, ovšem v teoretické části (2.1.3.2.) je této otázce věnováno jen několik řádků (převzatých z Leemain (sic)-Bouix 1994), byť autorka v poznámce pod čarou uznává, že „vymezení kategorie francouzského vidu je mnohem komplexnější...“. S takovouto teoretickou přípravou je pak další zkoumání velmi problematické. Literatura týkající se této problematiky je nesmírně rozsáhlá, nicméně alespoň základní poučení je nezbytné.
3. Obdobně je tomu u problematiky postavení záporok, což je jeden ze zde studovaných aspektů. Na str. 21 autorka uvádí dva převzaté příklady (17 a 18.) a cituje Dubois 1967, podle něhož postavení před a za složeným infinitivem (tedy např. *n'avoir pas compris*) je „častější v psaném projevu“. Vzhledem k tomu, že se pohybujeme v psaných korpusech, je tato poznámka pramálo užitečná pro další práci. V analýze 3.2.1.2. (str. 74-75) se pak odkazuje na tuto podkapitulu 2.1.5.1. V tabulce 30 (str. 75) se pak u složeného infinitivu objevují číselná vyjádření v procentech a v absolutní hodnotě, které mi nedávají dobrý smysl : např. v korpusu frWac je výskyt u záporok dohromady (*ne pas avoir compris*) na 3,2%, což odpovídá 8 255 výskytům, zatímco u

odděleného typu (*n'avoir pas compris*) je to 25,7%, tedy 3 088 (?). V komentáři na str. 76 pak autorka tvrdí, že „tento výsledek (tedy většinový výskyt typu *n'avoir pas compris*) stojí naopak proti očekávání, které jsme popsali v teoretické kapitole 2.1.5.1.“, kde, jak jsem uvedl výše, autorka pouze cituje Dubois 1967, podle něhož je typ *n'avoir pas compris* častější v psaných textech.

4. Zcela mi uniká smysl korpusového výzkumu na str. 56 – 74. Na str. 71 se např. dočteme, že „z analýzy jsou patrné určité faktory, jejichž přítomnost blokuje možnost kombinace s infinitivy. a) předložka lokačního charakteru. Předložka, která značí umístění, lokaci se pravděpodobně nepojí s dějovými infinitivy.“ Pro ilustraci viz např. str. 58 na příkladu *dans* + infinitiv. Celé je to podle mne metodologicky pomýlené, nepředchází žádná sémanticko-syntaktická charakteristika jednotlivých předložek, z níž by bylo možné vyvodit alespoň částečnou kompatibilitu s infinitivem. Navíc pokud je výsledek zkoumání nula (pomineme-li sporné (a zejména metalingvistické) příklady typu *chez tuer*, pak nechápu, jaké „faktory jsou z analýzy patrné“.
5. V partii věnované kvalitativní analýze je zmiňován infinitiv složený ve funkci narativního infinitivu (str. 80). Autorka údajně našla dva případy tohoto použití, z nichž uvádí jeden, kdy jde však o evidentní omyl (příklad 74) : ve druhé větě je nevyjádřeno sloveso hlavní věty (... *a admis...*) a domnělý infinitiv je doplněním tohoto slovesa, jako je tomu u *avoir porté* v hlavní větě. Obdobně (složený) infinitiv ve větách rozkazovacích je exemplifikován na příkladu 75 (str. 80). Zde se odkazuje na teoretickou kapitolu 2.2.2.1., kde je pouze citován příklad Riegel, Pellat, Rioul 2009 *Ne pas parler au conducteur* (příklad č. 23). O jaký rozkaz jde v případě *avoir atteint l'âge de 18 ans...* ?
6. Studovat fungování složeného infinitivu by asi bylo zajímavější ne v opozici k jednoduchému (viz některé konstruované příklady), ale v některých variantních konstrukcích (emplois), např. opozice typu : *Il avoue avoir fait une bêtise* vs *Il avoue qu'il a/avait fait une bêtise* nebo *Il est décédé à l'hôpital sans avoir repris connaissance* vs *Il est décédé à l'hôpital sans qu'il ait repris connaissance*. Tyto opozice jsou typické pro français parlé vs français écrit, korpusová analýza by mohla např. prokázat, zda se konstrukce s vedlejší větou (ne)rozšiřují i do písemného úzu.

Celkový výsledek práce je tedy podle mého názoru neuspokojivý, patrně časová tíseň autorce zabránila v hlubší teoretické přípravě, která by byla základem úspěchu. Hodnocení tedy nemůže být lepší než dobře.

2.9. 2016

Jaroslav Štichauer

oponent